

TALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ

25/1998 vp

Hallituksen esitys laiksi sähkömarkkinalain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 14 päivänä lokakuuta 1998 lähettänyt talousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi sähkömarkkinalain muuttamisesta (HE 162/1998 vp).

Lausunto

Perustuslakivaliokunta on antanut esityksestä eduskunnan päätöksen perusteella lausuntonsa, joka on tämän mietinnön liitteenä (PeVL 33/1998 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- ylitarkastaja Markku Kuusio ja ylitarkastaja Petteri Kuuva, kauppa- ja teollisuusministeriö

- lainsäädäntöneuvos Marjo Lahelma, oikeusministeriö
- apulaisjohtaja Päivi Hentunen, Kuluttajavirasto
- kuluttaja-asiamies Erik Mickwitz
- johtaja Rauni Hagman, Kilpailuvirasto
- johtaja Asta Sihvonen-Punkka ja lakimies Arto Rajala, Sähkömarkkinakeskus
- lakiasiainjohtaja Pekka Salomaa, Sähköenergialiitto ry edustaen myös Energia-alan Keskusliittoa
- johtava lakimies Helena Kinnunen, Suomen Kiinteistöliitto ry
- toiminnanjohtaja Juhani Nenonen, Suomen Omakotiliitto ry..

HALLITUKSEN ESITYS

Lakiehdotuksella nykyisin kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksellä annettuihin liittymisehtoihin ja sähköyntyntiehtoihin sisältyvät keskeiset periaatteet siirretään lakiin ja samalla luovutaan ministeriön oikeudesta päättää sopimusehdoista.

Liittymishdoissa määritellään jakeluverkon haltijan ja asiakkaan oikeudet ja velvollisuudet sekä sähkömyyntiehdoissa myyjän ja asiakkaan oikeudet.

Sähkömarkkinalakiin lisätään sopimuksia koskeva uusi luku. Se sisältää yksityiskohtaiset

säädökset sähköverkkoon liittymistä, sähkönsiirron edellyttämää verkkopalvelua ja sähkön myyntiä koskevan sopimuksen tekemisestä, muuttamisesta ja irtisanomisesta. Samoin luku sisältää säännökset jakeluverkon haltijan ja sähkön vähittäismyyjän sekä asiakkaan sopimusrikkomuksista ja niiden seuraamuksista. Säännöksistä ei saa sopimuksin poiketa kuluttajan vahingoksi. Muutoin säännökset ovat pääsääntöisesti tahdonvaltaisia.

Esitys perustuu eduskunnan sähkömarkkina-
lain käsittelyn yhteydessä hyväksymään lausu-

maan, jossa edellytettiin, että hallitus antaa ensi tilassa esityksen sähkömarkkinalain täydentämisestä pakottavilla, kuluttajansuojan kannalta keskeisillä vähimmäissäännöksillä.

Perustuslakivaliokunnan lausunto

Perustuslakivaliokunta on tarkastellut erityisesti lain taannehtivaa vaikutusta nykyisiin sopimuksiin ja katsonut, että ehdotettu laki voidaan säätää tavallisessa lainsäädäntöjärjestyksessä.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Valiokunta pitää lakiehdotusta tarkoituksenmukaisena ja ehdottaa, että se hyväksytään jäljempänä tehdyin muutoksin.

Valiokunta katsoo, että lakiehdotus selkiyttää erityisesti sähkön pienkäyttäjän asemaa ja lisää kilpailuttamisen mahdollisuuksia avautuneilla markkinoilla.

Säännökset parantavat sähkönkäyttäjän oikeudellista asemaa, kun osapuolten oikeuksista ja velvollisuuksista säädetään lailla ja kun säädökset ovat kuluttajan hyväksi pakottavia. Lain vähimmäistason säännöksillä suojataan sopimussuhteen heikompa osapuolta. Tärkeää on myös yhden vastuutahon määrittäminen lain tasolla. Säännökset parantavat siten myös sähkömarkkinoiden luotettavuutta asiakkaan kannalta ja edesauttavat täten kilpailun toimivuutta. Kuluttaja-asiamies valvoo laissa tarkoitettujen sopimusten ehtojen lainmukaisuutta kuluttajan näkökulmasta.

Valiokunta pitää tärkeänä, että sähkön myynti ja verkkopalvelu erotetaan myös sopimuksellisesti toisistaan, eikä liittymis- ja sähkönmyyntiehtojen soveltamisella rajoiteta sähkönkäyttäjän tosiasiallisia mahdollisuuksia sopimusosapuolen valintaan.

Lakiehdotus on koko sähkötoimialan kannalta tarpeellinen. Ehdotuksessa ajateltu siirtymäaika antaa verkkonhaltijoille ja sähkönmyyjille aikaa valmistautua ehdotettujen sopimusehtojen käyttöönottoon. Asiantuntijakuulemisen perusteella valiokunta katsoo, että johdonmukaisin voimaantuloajankohta lain muutokselle olisi 1.9.1999. Tuolloin päättyy ensimmäinen joukko kotitalouksien ja sähkönmyyjien välillä kilpailu-

tilanteessa vuoden määräajaksi tehtyjä sähkönmyyntisopimuksia.

Sähkömarkkinoiden vapauduttua ja kilpailun edistyessä sähkön yhteisostot esimerkiksi asunto-osakeyhtiöissä ja asuinkäytössä olevissa kiinteistöyhtiöissä ovat yleistymässä. Sähkömarkkinalain kuluttajansuojaa koskevat säädökset eivät valiokunnan saaman selvityksen mukaan kuitenkaan tule sovellettaviksi tällaisissa sopimuksissa. Valiokunta toteaa, että kuluttajansuojan tarve lopullisen sähkönkäyttäjän kannalta on sama kuin silloin, kun sähkön oston tekee kuluttaja suoraan itse. Kuluttajansuojan puuttuminen voi muodostua esteeksi yhteisostoina tapahtuvalle kilpailuttamiselle.

Valiokunta katsoo, että sähkömarkkinalain uudistamisen lähtökohta on ollut sähkönkäyttäjän mahdollisimman laaja valinnanmahdollisuus. Kotitalouksien osalta tähän kuuluu olennaisesti yhteisostomahdollisuus.

Valiokunta ehdottaa hyväksyttäväksi lausumaa, joka koskee säännösten soveltamisen laajentamista mahdollisesti yhteisostoihin.

Yksityiskohtaiset perustelut

25 e §: Pykälässä säädetään vahvistusilmoituksesta. Jos sähköverkkosopimusta tai sähkönmyyntisopimusta ei ole tehty kirjallisesti, jake-luverkonhaltijan tai sähkön vähittäismyyjän on lähetettävä sähkönkäyttäjälle tiedot tehdystä sopimuksesta sekä siihen sovellettavista hinnoista ja muista ehdoista viivytyksettä ja viimeistään kahden viikon kuluttua sopimuksen tekemisestä. Sopimus katsotaan tehdyksi vahvistusilmoituksen ehdoin, jollei sähkönkäyttäjä vahvistusilmoituksessa mainitussa huomautusajassa, jonka

on oltava vähintään kaksi viikkoa ilmoituksen lähettämisestä, ilmoita sopijapuolelleen, ettei hän pidä ilmoitusta sopimusta vastaavana.

Valiokunta on jatkanut huomautusaikaa kolmeen viikkoon. Ehdotuksessa oleva kahden viikon aika saattaa olla liian lyhyt, koska aika lasketaan ilmoituksen lähettämisestä. Tiedonkulusta ja olosuhteista riippuen ilmoituksen saapuminen tiedoksi sähkönkäyttäjälle saattaa vaihdella.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella talousvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutoin sellaisenaan paitsi 25 e § muutettuna (Valiokunnan muutosehdotus) ja

että hyväksytään yksi lausuma (Valiokunnan lausumaehdotus) .

Valiokunnan muutosehdotus

25 e §

Vahvistusilmoitus

(1 mom. kuten HE)

Sopimus katsotaan tehdyksi vahvistusilmoituksen ehdoin, jollei sähkönkäyttäjällä vahvistusilmoituksessa mainitussa huomautusajassa ilmoita sopijapuolelleen, ettei hän pidä ilmoitusta sopimusta vastaavana. Huomautusajan on oltava vähintään *kolme* viikkoa vahvistusilmoituksen lähettämisestä.

(3 mom. kuten HE)

Valiokunnan lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa sähkömarkkinoiden kehitystä ja antaa tarvittaessa esitykset niin, että sähkönkäyttäjää suojaavia säännöksiä sovelletaan kotitalouksiin myös asunto-osakeyhtiöissä ja kiinteistöosakeyhtiöissä yhteisostoina tapahtuvassa sähköhankinnassa.

Helsingissä 18 päivänä marraskuuta 1998

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Tuulikki Hämäläinen /sd
vpj. Seppo Kääriäinen /kesk
jäs. Mikko Immonen /vas
Mari Kiviniemi /kesk
Paula Kokkonen /kok
Martti Korhonen /vas
Riitta Korhonen /kok

Pekka Kuosmanen /kok
Leena Luhtanen /sd
Rauha-Maria Mertjärvi /vihr
Erkki Partanen /sd
Vuokko Rehn /kesk
Juhani Sjöblom /kok
Sakari Smeds /skl.